„MIÉNK ITT A TÉR, MERT MI NŐTTÜNK ITT FEL…”

> **„Az Amfi egyszerűen hozzátartozott az iskolához, de a környékhez is. Semmi kerítés nem volt.”**
> (Herczeg János – iskolánk tanulója volt 1948-1952)

Fábri Zoltán *Hannibál tanár úr* című 1956-ban készült filmjének alábbi részletén és az 1963-as felvételen is jól látható, hogy az amfiteátrum eredetileg nem volt körbekerítve, szabadon lehetett ki-be járkálni.

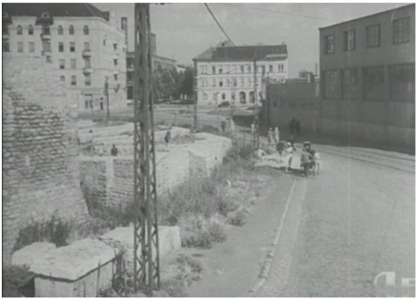

Forrás: Fábry Zoltán Hannibál tanár úr, 1956

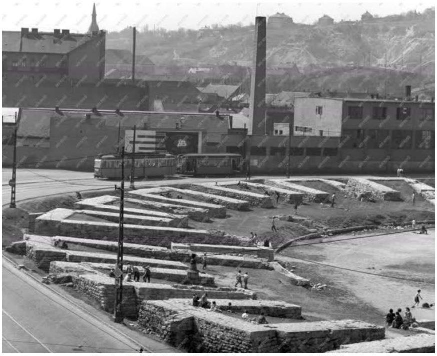

Forrás: MTVA Sajtó- és Fotóarchívum (Fényes Tamás) 1963

A környékbeli gyerekek játszótere volt, ugráltak a köveken, fogócskáztak, rúgták a labdát.

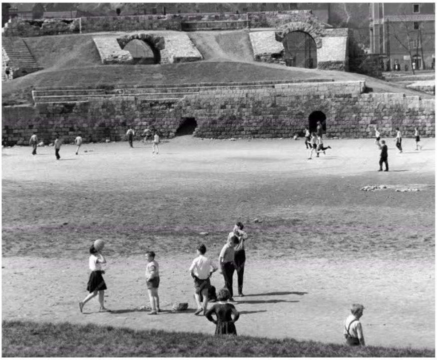

Forrás: MTVA Sajtó- és Fotóarchívum (Fényes Tamás), 1963

„A római járószint több méterrel a mai alatt van, a feltárt alapok mély, rézsútos oldalú gödörben állnak. Oda zúdították a környékbeliek a romeltakarítások törmelékét. Kimeríthetetlen muníció pálutcaifiúkszerű csatákra. Szupergrund volt a mi Amfink. Farakások helyett kőből épített pilon szegmensek, »homoklapták« helyett vakolat- és tégladarabok. A csodafegyver pedig a tetőpala volt. Ha azt frizbi módjára dobtad, laposan suhant közvetlenül a pilon felett – kapkodhatták a leskelődők a fejüket –, majd meredeken felkanyarodott, és függőlegesen visszacsapott a kőfalak közé. Nem voltak azért nagyobb sérülések. Kikből toborzódtak a csapatok? Mire ment a háború? Csak szertelenség legyen, kaland, veszély és csavargás… »Valahol Európában« csavarogtunk a környéken maradva is.”

(Herczeg János – iskolánk tanulója volt 1948-1952)

De későbbi években is – amikor kerítést építettek köré – a kapuja többnyire nyitva állt, a környékbeliek bejártak üldögélni a romokon, kutyát sétáltatni, kisbabát kocsikáztatni, sőt télen szánkópályának használták a gyerekek.

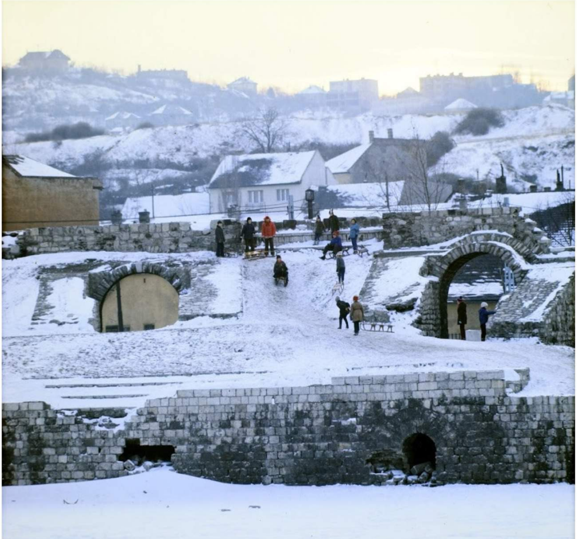

Forrás: Fortepan, 1973

„Egykori gyerekszobám! Az '50-es években rengeteget játszottunk itt a barátainkkal. Annyit kellett csak mondani, hogy megyünk az Amfiba, és mindjárt csatlakozott hozzánk egy csomó gyerek."

„Itt nőttem fel!! Minden követ ismerek!!"

„Itt avattak kisdobossá."

Ilyen és hasonló bejegyzések sorjáznak az amfiteátrummal kapcsolatos közösségi oldalakon.

De van egy közösség, akik, nyolcvan éve megszakítás nélkül a legszorosabb kapcsolatban vannak vele – a legtöbbet nyelték az aréna porát focizás közben, a legjobban ismerik köveinek melegét, a legtöbbet futkároztak fűcsomóin világítóbuzogánnyal a kezükben, az egyetlenek, akik itt búcsúznak diákéveiktől ballagásuk záróünnepségén – ők az árpádosok.

„A tanítás délig tartott, és a »dán konyha« ebédosztásának késlekedésére hivatkozva könnyű volt elszámolni otthon egy-egy félórás amfizást. Tízéves kölykök voltunk (az akkor még 8-osztályos gimnáziumban), bújósdi, ipi-apacs, rabló-pandúr; az óriási rommező különleges játszótér volt ezekhez. Kerítése már sehol, ha itt-ott esetleg lógott is valami drótháló, szétszaggatták."
(Herczeg János – iskolánk tanulója volt 1948-1952)

Tanórák az Amfiban – de leginkább foci, foci és foci

Az Amfiban tartott órák versenyében minden bizonnyal a testnevelés vezet. Jó időben (mivel az iskolaudvar elég kicsi volt) a testnevelők átvitték osztályaikat a tágas arénába focizni, futni, atletizálni. Akár több osztály is elfért egyszerre. Volt egy időszak (az 1970-es évek), amikor a fiúk az amfiteátrum körül futották futóköreiket. A forgalom növekedésével ezt le kellett állítani, azóta az iskola körül futkároznak a diákok.

„Az Amfit főleg a lukasórák során látogattuk, focilabdával felszerelve. Ha Cser tanár úr volt a helyettes, akkor mindig, és Ő is focizott velünk."
(Apor Péter – iskolánk tanulója volt 1946-54)

„Cser Gusztáv tanár úr nemegyszer kivitt minket az amfiteátrumba focizni, a bírói síp egy furulya felső része volt." **[Cser tanárúr éneket tanított.]**
(Steinbach Sándor – iskolánk tanulója volt 1945-1953)

„Az amfiteátrumot tornaórák színhelyéül, vagy bizonyos esetetekben a diákság egyes csoportjainak menekülési útvonalául választották. Magam jól emlékszem, milyen jókat futballoztunk a hepehupás ősrégi talajon."
(Tellér Gyula – iskolánk tanulója volt 1946-1952)

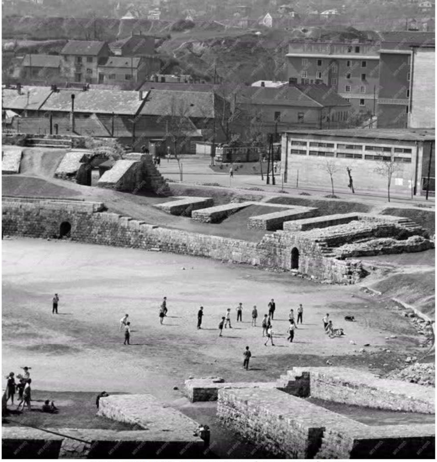

Forrás: MTVA Sajtó- és Fotóarchívum (Fényes Tamás), 1963

„»Kosarasok a nagy tornaterembe, röplabdázók a kicsibe, kézilabdázók az udvarra, focisták az amfiteátrumba, aki atletizálni akar, velem jön a Duna-partra« – indította gyakran a testnevelés órát Náci. (Nurminak is hívtunk, de az Ignácz Mihály hivatalos, vagy az Iglói Mihály világhíres »sportnevét« mi ritkán használtuk.)
Az Amfi tágas, de azért kellemes méretű porondján amolyan »közepespályás« focit játszottunk. Ha nem 1957 volna a Fortepanból letöltött Sándor György-fotó dátuma magamat is keresném a játékosok közt, a képen annyira minden a megszokott. Még kapufának is ugyanazokat a köveket használják, mint mi.”

(Herczeg János – iskolánk tanulója volt 1948-1952)

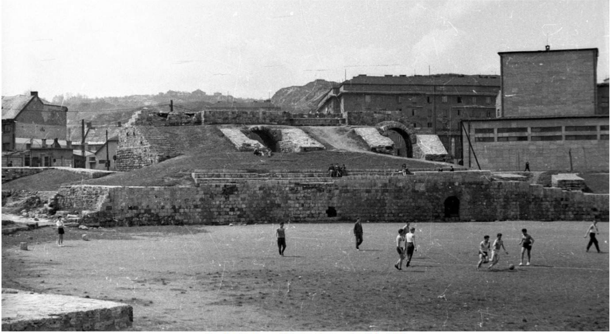

Forrás: Fortepan (Sándor György fotója), 1957

„Szeretett tornatanárunk Iglói Mihály, egymásközt: Nárczi bácsi (az akkori legnagyobb magyar középtávfutók, Iharos, Rózsavölgyi, Tábori stb. atléta edzője volt) jó időben levitt minket az arénába és ott tartotta meg óráját. Jól megfuttatott és megdolgoztatott minket, majd hármas sorba állította az osztályt, és el kellet énekelnünk masírozva azt a nótát pl., hogy **»Vékony deszka, vékony deszka kerítés, átlátszik a szika-szika az ölelés. Hogy merte azt megtenni, más babáját szeretni ...«**, ***és így tovább. Amikor már elég hangos volt a nóta, abbahagyhattuk, és befejezésül kidobós játékot játszhattunk. Ilyen és hasonló testnevelési órák örökre beivódtak emlékezetünkbe.”***

(Rádi Károly – iskolánk tanulója volt 1954-58)

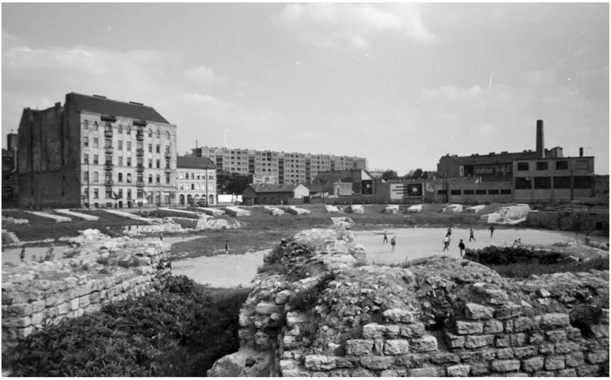

Forrás: Fortepan, 1965

„Meg kell erősítenem, hogy az amfiteátrumban volt »focizás«, mégpedig többször is, de amelyet fényképpel is bizonyítani tudok, az 1954 őszén történt."
(Horváth Ferenc – iskolánk tanulója volt 1954–1955)

Íme a fénykép, amely a *Béke és Szabadság* c. folyóirat képes beszámolójában jelent meg.

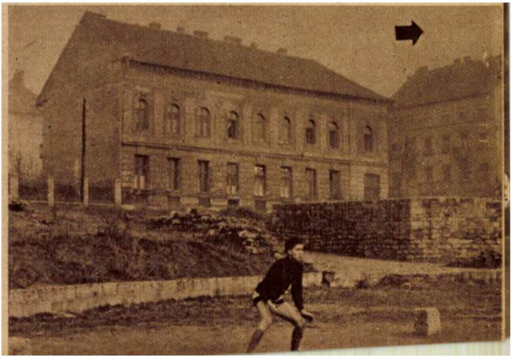

Forrás: Béke és Szabadság, 1954. 5. évf. 50. sz.

„A mérkőzés előtt nem volt arról tudomásunk, hogy riport és fénykép is készül rólunk, ezért minket is váratlanul ért az újságírói érdeklődés egy középiskolai focimérkőzés iránt. Szerintem az amfiteátrum különlegessége miatt kerültünk az újságíró-riporter látókörébe. Ezt jól mutatja az egyik fényképhez csatolt szöveg címe: »A gladiátorok kapuja«, erre rímelt a másik cím: »A gimnazisták kapuja«."
(Horváth Ferenc – iskolánk tanulója volt 1954–1955)

A fotó mellett olvasható szöveg: „A GIMNAZISTÁK KAPUJA. A római amphitheátrumban ma is a kor játékát játsszák. A szomszédos Árpád Gimnáziumból szünetben átrohan az osztály, lerobog a helytartói páholyon át, Szokoli az 1/d-ből már szökteti Lászlót, az középre gurít, mindjárt itt a gól [...]. A két kaput régi római kőmaradványból készítették a gimnazisták, latintanári hozzájárulással. Az ember meghatottan áll a közel kétezer éves porond (azaz a pálya) szélén s nézi a játékot, Szentségtörés? Nem. Az amphitheátrum Óbuda legrégibb létesítménye, amelyet ma is rendeltetése szerint használnak. Senki ne kiáltson tehát: o tempora, o mores!" [A diák neve helyesen: Szorokin.]

„Megvallom őszintén, nem emlékszem, hogy a tornaórák részeként szokásos futókörökön kívül a mi időnkben lett volna bármi esemény az Amfiban. Bolemányi volt a testnevelő tanárunk, aki előszeretettel osztotta különböző sportágakra a tanulókat. Én a nehézatlétákhoz kerültem, súly- és diszkoszdobás volt a plusz a kötelezőkön kívül. A gimi udvarán a súlydobás még elment, de a diszkoszt már az Amfiban kellett dobni. Régen volt, de jó érzés visszagondolni rá."

(Bérces Julianna – iskolánk tanulója volt 1963-67)

„Sokszor volt az Amfiban tornaóránk (Marosvölgyiné, azaz akkor Felhősiné Hagyics Katival)."

(Radics Éva – iskolánk tanulója volt 1966-1970)

A testnevelők mellett a rajztanárok is előszeretettel vitték ki az amfiteátrumba diákjaikat. A római kori építmény mint téma ott volt kéznél az utca túloldalán, de csábító volt egyszerűen csak kilépni az iskola falai közül, és a szabadban rajzolni, festeni.

Kássa Gábor festőművész 1941 és 1949 között volt gimnáziumunk rajztanára. Óráit néha a szabadban tartotta, ilyenkor a diákok vagy az Amfiban, vagy a városi házak melletti domboldalon rajzoltak. Az amfiteátrum témája a tanár urat is megihlette. A kiváló akvarellista ezúttal olajfestményen ábrázolta a hó borította romokat. Az 1948-ban készült festmény érdekessége, hogy rálátási szöge alapján egyértelműen az Árpád Gimnázium első emeleti rajztanári dolgozójának (a mai humán tanárinak) ablakából készült. (Ez a nagyszerű látvány ma már sajnos nem rekonstruálható, eltakarja az udvaron 1953-ban felhúzott szocreál stílusú épület.)

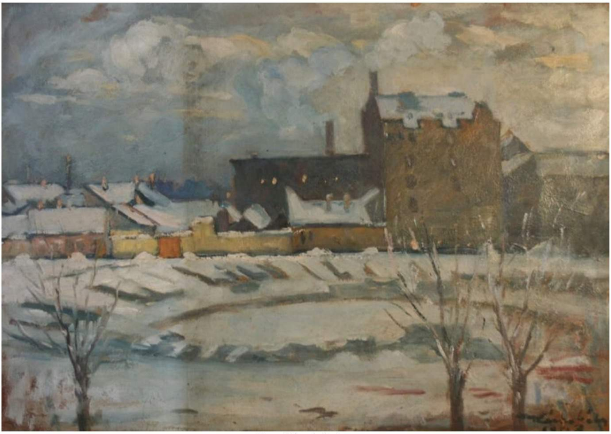

Kássa Gábor festménye

Merényi György tanár úr 1984 és 1991 között volt az Árpád Gimnázium művészettörténet-rajz szakos tanára – rajzterem nélkül. Ekkoriban ugyanis a csodálatos, tágas, üvegfalú, északi tájolású rajzterem már rég a Kandó tulajdonában volt. De az Amfi a miénk maradt!

„Akár a művészettörténet tanításához, akár rajzórák szabadtéri megtartásához kiváló helyszínné avanzsált ez az iskolaépület melletti ókori emlék, még ha csak néhány boltíve és támfalának darabjai idézik is fel a mai látogatónak a rómaiak e közkedvelt építménytípusát […]. Ennél kiválóbb szemléltetés a római építészethez igazán ritkán akad, ez nemcsak az amfiteátrumra mint épülettípusra, hanem a boltíves szerkezetek megfigyelésére is vonatkozik. Így gyakran került elő művészettörténet órákon is, és a rajzoláshoz is különleges helyszínt adott. Azt is hozzá kell tennem, hogy nem kevés alkalommal töltöttem el csendes lyukasórát, olvasgatva vagy meditálva egyik kedvenc művészettörténeti korszakom hazai romjai közt."

(Merényi György – iskolánk tanára volt 1984-1991)

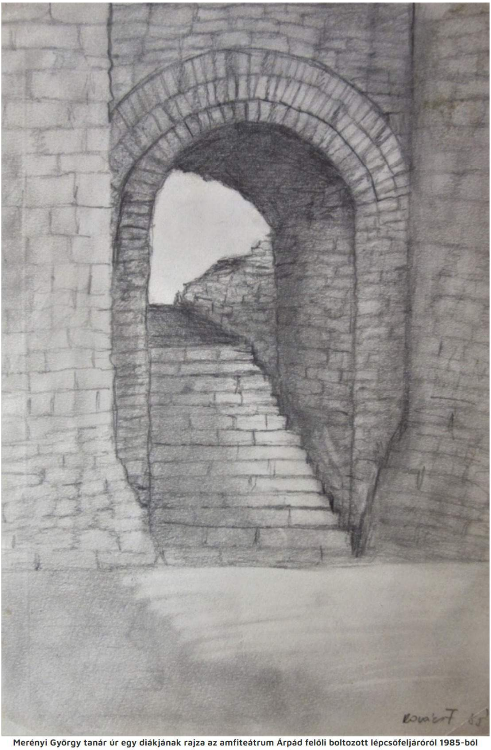

Merényi György tanár úr egy diákjának rajza az amfiteátrum Árpád felőli boltozott lépcsőfeljáróról 1985-ből

Svarczné Micheller Erzsébet tanárnő 11.-es diákjai a 2009-2010-es tanévben médiaórán egy amfiteátrummal kapcsolatos projektfeladatotot kaptak. A feladat szövege így kezdődött:

„Legyetek gondolatban a szerkesztői az Amfi *című DVD-kiadványnak, amely az amfiteátrum történelmének egy kiemelkedő vagy fiktív eseményét dolgozza fel! Az esemény megválasztását követően döntsétek el a feldolgozás módját (pl. történelmi dokumentumfilm, western, krimi, romantikus film), majd készítsetek egyet a kiadványhoz az extrák közül választva, a következők szerint…"*

Az elkészült munkák közül a Kovboj című filmet itt tekinthetik meg:

„Mit adtak nekünk a rómaiak?” 2015-ben ezzel a címmel hirdette meg országos filmkészítő pályázatát a Késő-Római Kikötőerőd Alapítvány. Iskolánk 9. d osztályos tanulója, Mlynarik Júlia I. helyezett lett a pályázaton. Felkészítője, segítője Svarczné Micheller Erzsébet tanárnő volt.
Az amfiteátrum történetét és napjainkban betöltött szerepét bemutató filmet itt tekinthetik meg:

AZ ÓBUDAI KATONAI AMFITEÁTRUM

Csengery Béla 1959 és 1962 között volt iskolánk tanulója. Az amfiteátrumot ábrázoló festményét már felnőttkorában készítette, de a címe által: *Tisztelet Kis Jenőnek* Árpád gimnáziumi élményekhez kapcsolódik. A képpel egykori osztályfőnöke emléke előtt tiszteleg. (A kép 2013-ban készült, amikor valóban víz töltötte meg az amfiteátrum arénáját, amint az a tükröződésekből is látszik.)

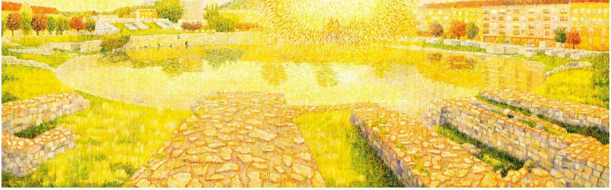
Csengery Béla festménye

Menjünk az Amfiba!

Régen is így volt, és ma is jellemző, hogy lukasórán, szép időben, a tanév vége felé a diákok a fenti felkiáltással könyörgik ki a rendhagyó órát az amfiteátrumban. Máskor maguk a tanárok döntenek úgy, hogy a tanteremtől eltérő, különlegesebb környezetben szeretnének szakórát vagy osztályfőnöki órát tartani. Jól esik padok helyett a fűben vagy a kőfalakon ülni, esetleg elheveredni, és kötetlenebb formában tanulni, beszélgetni.

> ***„A földrajztanárunk (sajnos a nevére nem emlékezem) levitt az Amfiba, és szemléltette velünk a Naprendszer működését. Az egyik diák középre állt, az volt a Nap, és körülötte a nyolc bolygó mozgott. Nyilvánvalóan, aki a Naphoz közelebbi bolygót jelenítette meg, annak kisebb kört kellett futni a 24 órás napszak alatti szemléltetésben, amelyik legtávolabb, annak a legtöbbet és gyorsabban. Így aztán összeválogattuk a jól, kevésbé jól és gyengén futókat, hogy a sorrendet kialakíthassuk. A bemutató keretein belül szinte játékosan sajátítottuk el a Naprendszerrel kapcsolatos sokféle tudnivalókat."***
>
> (Rádi Károly – iskolánk tanulója volt 1954-1958)

Forrás: saját gyűjteményünk, 1956

Zelenka Tibor tanár úr rendhagyó történelemszakkörét 1984-ben örökítette meg egy lelkes fotós.

COVID idején...

Az amfiteátrum a koronavírus-járvány közepette is nagy lehetőség számunkra. Tavaly a szeptemberi jó időben sok tanár kivitte az osztályait, hogy maszk nélkül lehessen órát tartani. Gyakran előfordult, hogy párhuzamosan több csoport is kint volt. Kényszer szülte, de egy időre nálunk is a szabadban zajlott a tanítás, mint egykor az ókori Hellászban – és milyen autentikus környezetben!

Órák után

„Minket, árpádos öregdiákokat sok élmény fűz az Amfiteátrumhoz. Természetesen mi is sokat tartózkodtunk, ahogy akkor neveztük az »Amfiban« rövidebb, hosszabb szünetekben vagy azon kívül is. Leültünk a kövekre, megbeszéltük a mindennapi eseményeket, barátságok születtek, amelyek elkísértek életünkben… Egy kicsit büszkék is voltunk, hogy egy ilyen történelmi hely jutott nekünk, amit igénybe vehettünk mindennapjainkban."

(Rádi Károly – iskolánk tanulója volt 1954-1958)

Forrás: saját gyűjteményünk

„Több alkalommal mentünk ki néhányan beszélgetni, néha matek-fizika példákat oldani a megmaradt magasabb karéjra, s gyakran beszélgettünk utána másról is. Nekem egy-egy randim is volt ott. Volt kinn szemétszedés tornaóra keretében, készülve a ballagásra, és néha elnyaltunk barátokkal fagyit a »Veres«-ből, és voltak osztálytársak, akik söröztek is olykor…"

(Benyó Gábor – iskolánk tanulója volt 1979-1983)

„Az »Amfi« remek színhelye volt a lyukasóráknak, iskola utáni fagyizásoknak, délutáni randiknak."

(Kisgyörgy Enikő – iskolánk tanulója volt 1975-1979)

Forrás: saját gyűjteményünk

„Árpádos diákok generációi töltöttek el ott szép perceket, személy szerint nekem is sok jó emlékem fűződik az általunk csak Amfiként emlegetett területhez, tökéletes helyszín volt, ha tanítás után össze akartunk ülni a barátokkal."

(Egy blogbejegyzésből)

Osztályfotók

Az amfiteátrum ideális helyszín volt az osztályfényképek készítéséhez is.

II. a osztály, 1985. Forrás: saját gyűjteményünk

I. b osztály, 1988. Forrás: saját gyűjteményünk

A korábban spontán ötletből fakadó fotózkodások 2005 óta már iskolai szervezésben zajlanak. Ha szeptember, akkor osztályfotózás – hagyományosan az amfiteátrum lépcsőjén.

8. b osztály, 2020. Forrás: saját gyűjteményünk

9. d osztály, 2020. Forrás: saját gyűjteményünk

És természetesen a tanári kart is évente megörökítjük – ugyanitt.

Tantestület
Árpád Gimnázium
2016-2017

Tantestület, 2016-1017. Forrás: saját gyűjteményünk

Osztálytablók is készültek az amfiteátrumhoz kapcsolódóan.

Árpád Gimnázium
12.B
2006
2012

12. b osztály, 2006-2012. Forrás: saját gyűjteményünk

Az 1996-ban végzett speciális matematika tagozatos osztály kreatív tagjai az Amfi falánál kattintott képekből készítették tablójukat.

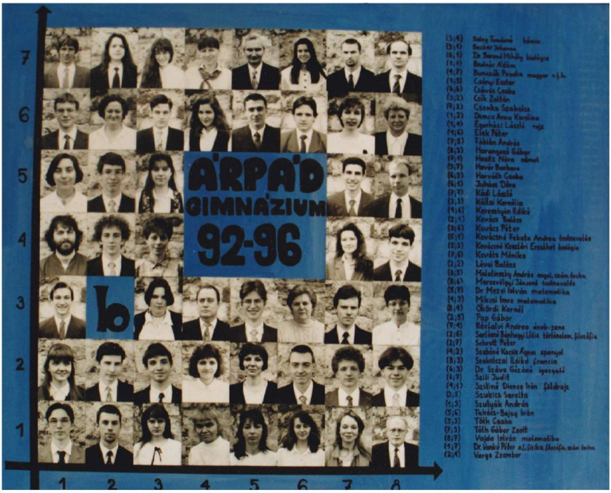

(3;4) Balog Tamásné kémia
(3;1) Becker Johanna
(6;1) Dr. Berend Mihály biológia
(1;1) Bednár Ádám
(4;7) Buncsák Piroska magyar o.f.h.
(1;5) Csányi Eszter
(6;6) Csávás Csaba
(3;2) Csík Zoltán
(7;2) Csonka Szabolcs
(1;2) Demcu Anna Karolina
(1;4) Égerházi László rajz
(4;6) Elek Péter
(7;5) Fábián András
(8;2) Harangozó Gábor
(7;1) Hasitz Nóra német
(3;7) Hevér Barbara
(6;2) Horváth Csaba
(6;1) Juhász Dóra
(7;7) Kádi László
(3;3) Kállai Kornélia
(4;6) Keresztyén Ildikó
(2;1) Kovács Balázs
(3;6) Kovács Péter
(5;1) Kovácsné Fekete Andrea testnevelés
(5;2) Kovácsné Keszléri Erzsébet biológia
(7;6) Kováts Mónika
(2;2) Lévai Balázs
(6;5) Malatinszky András angol, szám.techn.
(8;6) Marosvölgyi Jánosné testnevelés
(5;7) Dr. Mezei István matematika
(4;3) Mikusi Imre matematika
(8;4) Ökördi Kornél
(2;5) Pap Gábor
(7;4) Révfalvi Andrea ének-zene
(2;6) Sarlósné Bánhegyi Lídia történelem, filozófia
(2;7) Schrott Péter
(4;2) Szabóné Kocsis Ágnes spanyol
(8;3) Szakolczai Ildikó francia
(6;3) Dr. Száva Gézáné igazgató
(6;7) Szili Judit
(4;1) Szilliné Dienes Irén földrajz
(3;5) Szukics Sarolta
(1;3) Szulyák András
(5;6) Takács-Bajay Iván
(5;3) Tóth Csaba
(7;3) Tóth Gábor Zsolt
(8;7) Vajda István matematika
(1;7) Dr. Vankó Péter o.f., fizika, filozófia, szám. techn.
(2;4) Varga Zsombor

IV. b osztály, 1992-1996. Forrás: saját gyűjteményünk

Az Amfi-tó

A közelmúltban két alkalommal is elöntötte a belvíz az amfiteátrumot: 2010-ben és 2013-ban.

> *„A tó kettős hatásra alakulhatott ki: egyrészt mert a Duna szintjével a talajvíz is emelkedett, másrészt pedig már az*

> ***áradás előtt mindenhol alaposan felázott a talaj az esőzésektől. Az óbudai tó sajnos a Duna vizének apadásával párhuzamosan tűnik majd el az amfiteátrumból."***
>
> (Új tó született az óbudai amfiteátrum helyén. Index, 2010. június 11.)

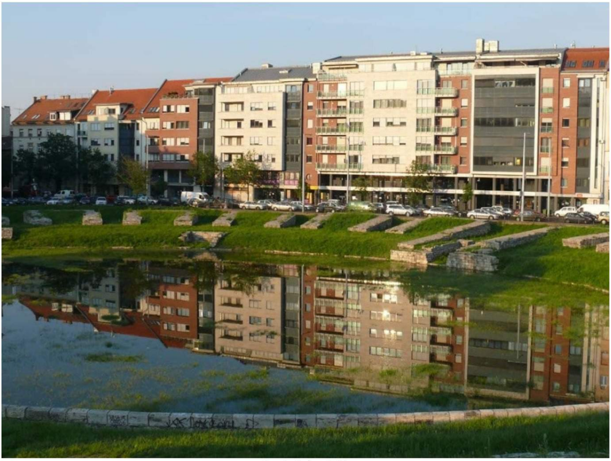

Forrás: Index, 2010

A különös jelenségre Nánay Mihály tanár úr is felfigyelt, fotót is készített róla, amit földrajzóráin azóta is felhasznál a belvíz szemléltetésére.

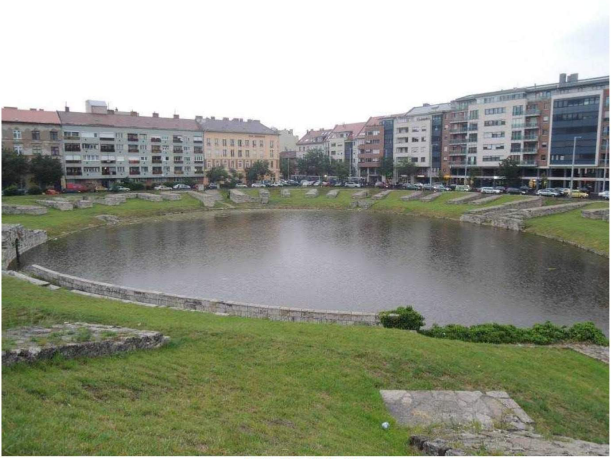

Forrás: Nánay Mihály, 2013

Egy ilyen rendkívüli képződmény érthető módon az Árpád diákjainak figyelmét sem kerülhette el. Két specmatos fiú kalandos gumicsónakázásra indult a festői tavon :-)

Forrás: saját gyűjteményünk

Diákcsínyek

„Sok gonddal és problémával megbirkózott az iskola, de egy erősebbnek bizonyult nála – a hideg. Pedig a diákok igyekeztek ebből is tréfát űzni […] A kevéske szén közé jó adag vadgesztenyét kevertek, minek következtében hatalmas durrogások voltak. A legnagyobb ováció akkor volt, ha a vaskályha ajtaja is kivágódott tőle. A fázós diákok »viccből« nemegyszer az amfiteátrumba vonultak ki – az órára érkező tanár csak üres termet, és a táblán egy rövid üzenetet talált…"

(Sinkovits Imre – iskolánk tanulója volt 1939-1947)

„Reggel hétkor gyülekező az Árpád fejedelem útja sarkán lévő játszótéren. A két legjobb tanulót felküldtük az osztályba. Első óra latin, Tarczal tanár úrral. Azonnal lejött közénk. Fiatal volt még, alig néhány évvel idősebb nálunk. Én vigyázzt vezényeltem: „osztály jobbra nézz! Tanár úr, tisztelettel jelentem, a nyolcadik osztály kollektíven lóg és fél a Duna-parton!" Megértette, miről van szó, s megígérte, beszél a többi tanárral, csak menjünk vissza az épületbe. Mit ad Isten! A folyosón szembejött az igazgató! „Ti mit mászkáltatok?" Síri csend. Majd Tarczal tanár úr megszólalt: „a fiúknak régiségtan órát tartottam az amfiteátrumban, ***úgyis keveset vannak a levegőn." Hogy ezután***

mi történt bent az osztályteremben, azt hiszem, felesleges elmesélnem. A mennyezetig dobáltuk örömünkben a tanárunkat.”

(Sinkovits Imre – iskolánk tanulója volt 1939-1947)

„Az első tanár, aki még a folyosón szembejött velem, Theiszler Frigyes volt, mosolygós öregúr, ének–művészettörténet szakos. Alig sejtettük az első hetekben, milyen indulatok szunnyadnak benne, ha kihozzák a sodrából. Volt egy ötvenes évekből való fekete Wartburgja, egyszer a harmadikosok valahogy levonszolták az amfiteátrumba, nagy ramazúri lett belőle.”

(Tarlós István – iskolánk tanulója volt 1962-1966)

Tájfutóverseny az amfiteátrumban

Az Árpád Gimnázium tájfutó szakosztályát Vankó Péter tanár úr hozta létre. A szakosztálynak 30-40 tájfutó tagja volt, akik a versenyzés mellett a versenyszervezésből is kivették a részüket. Az 1995-ben szervezett Árpád Kupa nevű minősítő versenyük különlegessége az volt, hogy a verseny a gimnázium környékét, így az amfiteátrumot is magába foglaló területen zajlott. Erre az alkalomra egy új térkép is készült, amelyen jól látható, hogy az utolsó, 24-es pont után a cél az amfiteátrumban volt.

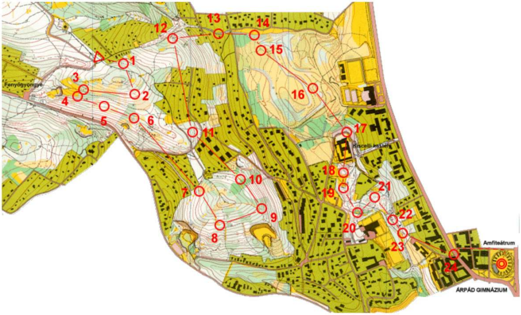

Forrás: saját gyűjteményünk

De miért van szükség kosárpalánkokra egy tájfutóversenyen?

Forrás: saját gyűjteményünk

A cél megépítéséhez!

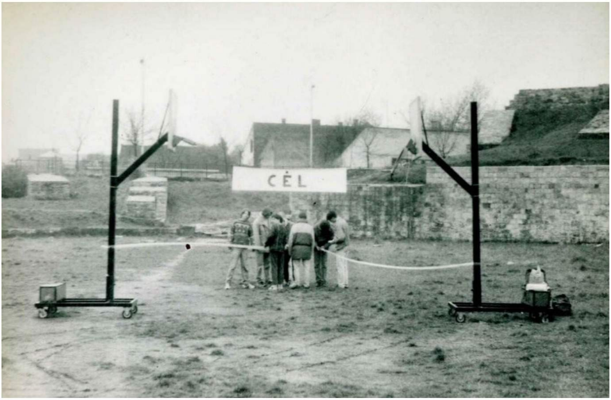

Forrás: saját gyűjteményünk

Jól mutat az Amfi közepén!

Forrás: saját gyűjteményünk

A versenybizottság eközben lázasan dolgozik:

Forrás: saját gyűjteményünk

Az első „befutó”!

Forrás: saját gyűjteményünk